

Roviltforvaltning og beitebruk i Vestland, ansvar og roller

Hermund Mjelstad
seniorrådgjevar
miljøavdelinga

Fylkesmannen i Vestland

17.09.2019

Rovdyr.. dette gjeld no vel ikkje Vestlandet ?

Eksempel frå 2014 frå Sogn og Fjordane:

Skadefellingsløyve på ulv i Leikanger, Sogndal, Luster, Naustdal og Flora

Skadefellingsløyve på jerv i Årdal og Lærdal

Lisensjakt på ulv i **alle** kommunane

Lisensjakt på jerv i **alle** kommunane

Kvotefri gaupejakt i **alle** kommunane

Gaupeskade i Luster og Stryn

Kongeørnskade i Luster, Sogndal og Leikanger

Jerveskade i Luster, Lærdal, Årdal og Stryn

Ulveskade i Naustdal, Førde og Sogndal

Erstatningar

2014 er det året med størst utbetaling grunna freda rowilt i Sogn og Fjordane

- JERV: 105 sau og 782 lam
- GAUPE: 7 sau og 40 lam
- ULV: 49 sau og 109 lam
- KONGEØRN: 75 lam
- FREDA ROWILT UKJEND: 6 sau og 20 lam

UTBETALT KR: 3.136.671,-

Hordaland

Hordaland har vore mindre utsett for rowiltskade, men jerveskade i 2015, 2016 og 2017. Nokre få gaupeskader og nokre kongeørnskader. Felling av ein jerv (Ullensvang 2016) og ein gaupe (Voss 2018) dei siste åra.

Erstatningsutbetalingar for rowiltskade viser og stor skilnad mellom dei to fylka.

Ut frå den erfaringa som vi i Sogn og Fjordane har er det kommunane i indre Hordaland som oftast vil kunne få streifdyr av t.d. jerv, men og ulv, gaupe og bjørn er mogleg.

Forskrift om forvaltning av rovvilt (rovviltforskrifta)

- Frå 2005, med diverse endringar seinare, sjå Lovdata.
- **Betinga skadefelling.** Heimel i naturmangfaldlova. Stanse eller forhindre skade på husdyr. På forhand fastsett kvote og vilkår av overordna myndigheit.
- **Kvotejakt.** Ordinær jakt med heimel i viltlova. Kvote fastsett av offentleg myndigheit.
- **Lisensfelling.** Heimel i naturmangfaldlova. Kvote fastsett av offentleg myndigheit, krev lisens frå Jegerregisteret.
- Kvote for gaupejakt og lisenskvote for jerv og ulv blir bestemt av rovviltnemnda.
- Betinga skadefelling kan tildelast av Fylkesmannen i perioden 1. juni – 15. februar., men kvoten er fastsett av rovviltnemnda. Miljødirektoratet har myndigheit til å tildele skadefelling mellom 15. februar og 1. juni.

Forskrift om forvaltning av rowvilt

- Miljødirektoratet har og myndigheit til å gjere vedtak om ekstraordinære uttak av t.d. jerv, uavhengig av jakttid og uavhengig av metode. Blir utført av Statens naturoppsyn.
- Fylkesmannen kan i sitt vedtak om betinga skadefelling gå utover vanleg metode, og gjennomføringa er uavhengig av grunneigar sin jaktrett.
- Fellingsforsøk skal vere retta mot bestemte individ, avgrensa til eit bestemt område, tidsrom og tal dyr.
- Vidare skal det vurderast potensiale for framtidige skader, skadeomfanget og utvikling, området sin betydning som beitemark og om det er høve til førebyggjande tiltak.
- Fylkesmannen kan gje løyve etter eiga tiltak eller etter søknad

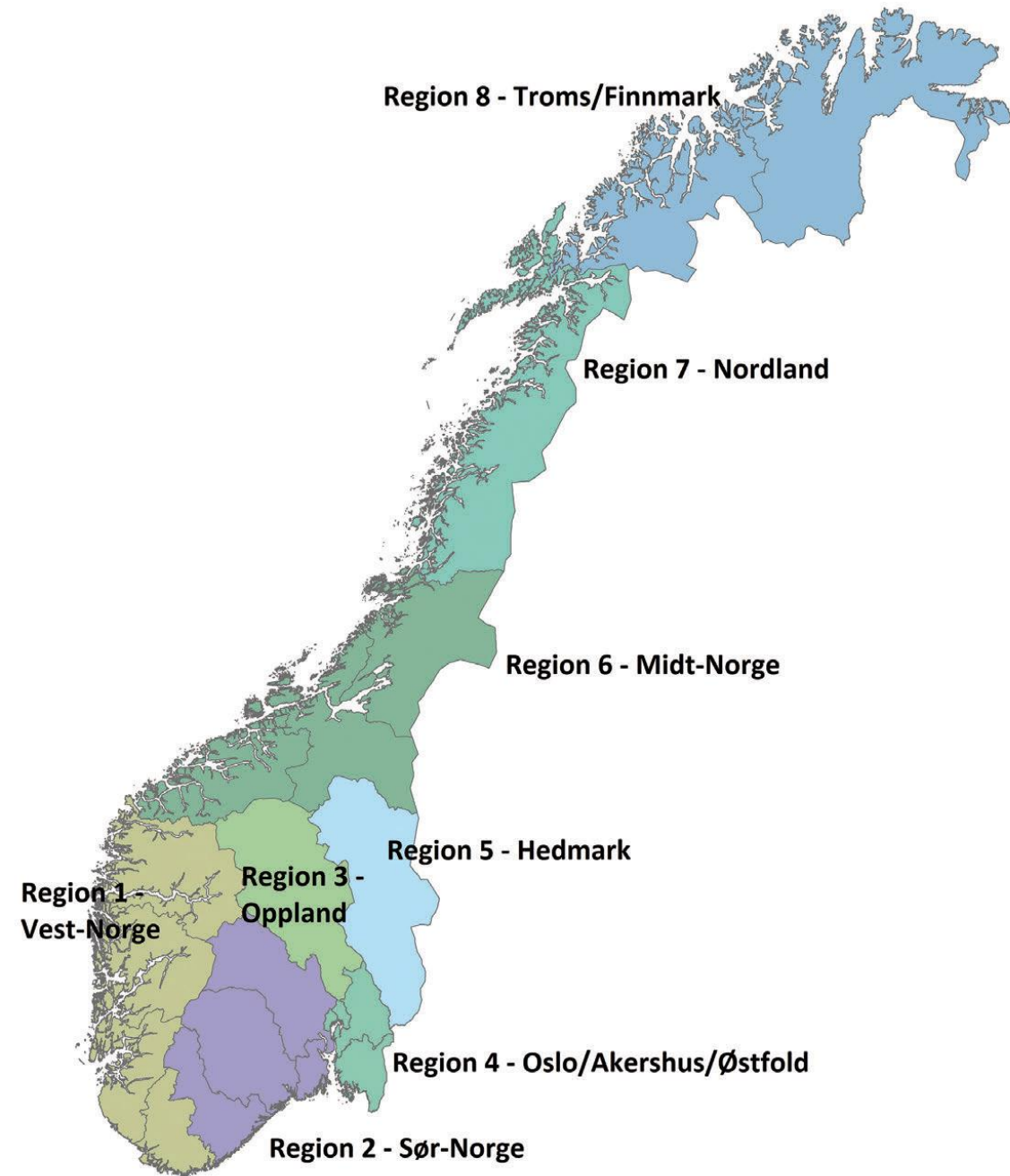
Bakgrunn for rowiltpolitikken

- St.meld nr. 15. (2003-2004) *Rowilt i norsk natur* og Stortinget sin behandling av denne i Innst. S. nr. 174 (2003-2004)
- Region 1 *Vest-Norge* (Sogn og Fjordane, Hordaland, Rogaland og Vest-Agder)
- (NB ! Sjå høyring frå Klima- og miljødepartementet om forslag til m.a. nye regionar)
- Rowiltforliket 2011 vedteke av eit samla Storting
- Rowiltforlik 2016, fleirtalseinighet om ulv

Høyring av endringar i rowiltforvaltninga

- Endring av rowiltregionane (Møre og Romsdal, Vestland og Rogaland)
- Kommunen kan få klagerett på vedtak i rowiltnemnda, sjå og kommentarane til rowiltforskrifta § 5: «Rowiltnemnda skal i sin forvaltning sørgje for ein nær kontakt med kommunar og organisasjonar innanfor regionen...»
- Endring i naturmangfaldlova (naudverje)
- Ny rowiltklagenemnd
- Endring i rowiltforskrifta om bestandsmål sør og nord for Trondheimsfjorden
- Endring i metodar for lisensjakt på jerv (fast ljøs på åte og kameraovervaking av bås)
- Landbruksdirektoratet skal/kan uttale seg til forvaltningsplanar utarbeidd av rowiltnemndene

Rowiltregionene (St. meld. nr. 15) (2003-2004)

Oppfølging av politikken

- Forskrift om forvaltning av rovvilt , i kraft 01.04.2005
- Formål: «sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn».
- Differensiert forvaltning, **men heile region vår er prioritert for beitebruk**
- Kvar rovviltregion har si eiga rovviltnemnd som har hovudansvaret for forvaltninga av gaupe, jerv, bjørn og ulv. Skal gjennomføre vedteken nasjonal rovviltpolitikk.
- Ingen bestandsmål for rovdyra i region 1
- For kongeørn ligg ansvaret til Fylkesmannen
- Rovviltnemnda region 1
- Sogn og Fjordane: 1. Aleksander Øren Heen, leiar (Årdal)
2. Helen Hjertaas (Vågsøy)
- Hordaland: 1. Helge Nævdal (Voss)

Fylkesmannen sitt ansvar

- Følgje opp vedteken rowiltpolitikk, t.d. rowiltforliket av 2011
- Den todelte målsettinga, beitebruk og rovdyr: differensiert forvaltning
- Utmarksressursane skal utnyttast og rovdyra skal ha levedyktige bestandar
- Fylkesmannen har eit godt samarbeid internt, dvs. mellom miljø og landbruk
- Viktig for beitebrukarane i fylket vårt

Kommunane sitt ansvar

- I utgangspunktet lite ansvar lagt til kommunane
- I praksis blir kommunane likevel mykje involvert i akutte skadesaker, eksempel ulv i Høyanger/Hyllestad/Fjaler i 2018-2019 ?
- Viktigaste oppgåva er dersom kommunen står som søker ved skadefellingsløyve, jf. § 9 i rowiltforskrifta.
- Fylkesmannen tildeler skadefellingsløyve på bakgrunn av kvote bestemt av rowiltnemnda. FM kan delegere denne myndigheita til kommunen i spesielle tilfelle. Løyvet blir tildelt eit beitelag eller til kommunen. Dersom jegerane skal få godtgjersle gjeld dette berre for kommunale/interkommunale fellingslag. Kommunen blir då rekneskapsansvarleg og administrativt ansvarleg.

Kommunane

- For Sogn og Fjordane vil Luster kommune ha ei samordningsrolle ved fellingsaksjonar. Oversikt over tilgjengeleg personell og andre ressursar.
- Ikkje rasjonelt at kvar kommune har denne rolla. Kan gå fleire år mellom kvar gong det er fellingsaksjon.
- Slik den vedtekne politikken er i dag så vil førekomsten av streifande rovdyr heller auke enn minke. Bestandsmålet for bjørn (13) er ikkje nådd, gaupebestanden (65) er under målet, jerv (39) er over og ulv (4-6 (3)) er over bestandsmåla.
- Erfaringa dei siste åra tyder på at det er ulven som er mest «omflakkande» og som vi kan vente fleire av på kommunebesøk.
- Kongeørna reknar vi ikkje med, den er her heile tida, bestandsmål 850 – 1200 hekkande par (Noreg).

Andre kommunale oppgåver

- Landbrukskontora hjelper dei saueeigarane som blir råka av rowiltskade, t.d. korleis dei skal søkje om hjelp, kva krav dei har til erstatning, og andre utfordringar som t.d. ved tidleg sank og bruk av heimebeite.
- Ein del kommunar har erfaring med dette, Lærdal, Årdal og Luster, Naustdal, Hyllestad, Fjaler og Høyanger, for å nemne nokre.
- Mange tek og direkte kontakt med Fylkesmannen, men vi set stor pris på den førsteline hjelpa som kommunane gjev i desse konfliktfylte sakene.
- Kontakten med Statens naturoppsyn er viktig, også for kommunen, men aller mest for saueeigarane ved funn av kadaver, observasjonar av rovdyr og ved fellingsforsøk.

Fylkesmannen i Vestland

Takk for meg !

17.09.2019

